

ENS 114, HEN 433 - ÚVOD DO STUDIA ENVIRONMENTALISTIKY (přehled literatury pro podzimní semestr 2008/2009)

Tituly jsou **povinné (P)** a doporučené (D). Jsou přibližně (!) číslovány podle sylabu, např. oddíl 1. a 2. prolínají. Další literatura může být zadána dodatečně.

O literaturu k tomuto kurzu pečuje Mgr. Kateřina Kotásková, doktorandka katedry. Povinné a doporučené knihy jsou k dispozici k absenční výpůjčce v knihovně či prezenčnímu studiu ve studovně FSS. Kratší texty jsou k dispozici v elektronické podobě v informačním systému.

Naučte se číst s nadhledem, tj. rozlišovat důležité a nedůležité. Tak si poradíte i s obsáhlejšími texty. Doporučuji psát si z četby poznámky, které se Vám budou hodit nejen v písemných textech, ale i v dalším studiu oboru.

Č1a (P) Sádlo, J., Pokorný, P.: Neolit skončil, zapomeňte!, Vesmír 83, červenec 2004, str. 398-403. Ukázka přístupu mladé vědecké generace, odmítající ochranářské sentimenty.

Č1b (D) Procházka, J. S.: Ochrana přírody a přírodních památek. Český čtenář, Praha 1926, str. 111-120. *Text rodící se vědecké ochrany přírody, v němž je zřetelná i nepřímá kritika naivistického období ochrany přírody.*

Č1c (D) Komárek, S.: Lidská přirozenost. Vesmír, Praha 1998, po str. 64. *Charakteristika významných postav dějin biologie.*

Č1d (D) Wilson, E.: Konsilience. Lidové noviny, Praha 1999, str. 7-18. *Pokus o sjednocení přírodních a humanitních věd.*

Č1e (D) Škrdlant, T.: Demokracie přírody. Orig. Videojournal, Praha 1996. *Netradičně pojaté úvahy o ekologii. Knižka se zamýšlí nad některými principy fungování přírody. Studenti se k ní mohou vrátit v diskusi s autorem, zapíší-li se do volitelného semináře "Ekosystémové přemýšlení".*

Č1f (D) Lomborg, B.: Skeptický ekolog: jaký je skutečný stav světa? Dokořán, Liberární institut. Praha 2006. *Bestseller, který na číselných dokladech dokládá nepřiměřenost obav environmentalistů.*

Č3g (D) Lorenz, K.: Takzvané zlo. Mladá fronta, Praha 1992. *Klasická práce překračující úzký pohled etologa na modely chování zvířat. Má četné konsekvence pro sociologické a psychologické uvažování.*

Č2a (P) Storch, D.: Biodiverzita. Vačkář, D., Plesník, J.: Biodiverzita a fungování ekosystémů. Konvička, M.: Biodiverzita není všelék. Vesmír, roč. 84, 2005, str. 30-37

Č2b (P, D) Komárek, S.: Příroda a kultura. Academia, Galileo, Praha 2008. Povinně str. 111-119. a 202-232 (druhou uvedenou část lze najít i ve vydání z roku 2000, nakl. Vesmír), jinak doporučeno. Příklad ne-darwinistického přístupu v biologii, příklad syntézy biologického a filozofického přístupu.

Č2c (D) Baluška, F., Hlavačka, A.: Rastlinná neurobiologie: nová vedná disciplína 21. století. Vesmír 85, 7/2006, str. 411-414. *Biologický výzkum přináší četná překvapení. Některá mohou být impulzem pro znovupromyšlení lidského vztahu k přírodě.*

Č2d (D) Sádlo, J.: Co bude, až spadne. Vesmír 78/1999, str. 143-145. *Vtipný text založený na studiu sukcesních procesů. Ukázka kvalitní popularizace vědecké práce.*

Č2e (D) Wilson, E. O.: Rozmanitost života. Lidové noviny, Praha, 1995. *Knih známého profesora biologie na Harvardově univerzitě shrnuje závěry rozsáhlých výzkumů o zániku druhového bohatství jako důsledku lidské činnosti.*

Č2f (D) Markoš, A.: Tajemství hladiny: Hermeneutika živého. Vesmír, Praha 2000. *Jiný pohled na přírodu.*

Č2g (D) Lovelock, J.: Homage to Gaia. Oxford University Press, Oxford 2000. *Lovelockova autobiografie. Koho by tento autor zajímal blíže, necht' v časopise Resurgence No 206, May/June 2001 vyhledá článek J. Lovelocka: At the Service of the Earth a v témže čísle článek A. Primavesiho: Sacred Systems.*

Č2h (D) Lovelock, J.: Gaia, nový pohled na život na Zemi. Abies, Prešov 1994. *Knih uznávaného chemika vycházející z představy Země jako seberegulujícího superorganismu. Ekologická krize ohrožuje lidský druh a současné formy života, nikoliv pozemskou přírodu.*

Č2i (D) Rippl, W., Pokorný, J. a kol.: Holistický přístup ke struktuře a funkci mokřadů. Wetlands International 32, 1996, str. 16-35. *Ukázka ekologické práce.*

Č3a (P) Teilhard de Chardin, P.: Místo člověka v přírodě. Svoboda - Libertas, Praha 1993. *Kniha představující idealistické křídlo evolučních teorií. Studujte s ekologickým výhledem. str. 11-93.*

Č3b (P) Zrzavý, J.: O egoismu všeho živého. Vesmír 77, únor 1998, str. 67-71. *Ukázka neodarwinistického a dawkinsovského přístupu, dovedená do odvážných závěrů.*

Č3c (D) Dawkins, R.: Sobecký gen. Mladá fronta, Praha 1998. *Jedna z knih, která nejvíce ovlivnila vědu posledních let, našla si zástupy příznivců i odpůrců.* (Č3d (D) Ridley, M.: Původ ctnosti (o evolučních základech a zákonitostech nesobeckého jednání člověka). Portál, Praha 2000. *Kniha Dawkinsova žáka. Ukázka málem biologického determinismu aspirujícího na výklad sociálních otázek.*

Č3e (D) Zrzavý, J., Štorch, D., Mihulka, S.: Jak se dělá evoluce. Paseka, Praha 2004.

Č3f (D) Šmajš, J.: Ohrožená kultura. Zvláštní vydání, Brno 1995. *Monografie, která se věnuje evolučnímu konfliktu mezi přírodními zákonitostmi a lidskou kulturou, zvláště povahou jejich technologií. Blíže se můžete s autorem a jeho pojetím seznámit v kurzu „Příroda a kultura“. Těž k tématu 4.*

Č3g (D) Margulisová, L.: Symbiotická planeta. Nový pohled na evoluci. Academia, edice Mistři vědy, Praha 2004. *Titul a podtitul knihy vyjadřují její obsah.*

Č4a (P) Librová, H.: O biofilii: antropologická a sociální dimenze percepce lesa. *Člověk a les*, FSS MU Brno 2007. *Pojednání o biofilní hypotéze, v níž E. Wilson spatřuje jednu z nemnoha nadějí pro řešení ekologických problémů*

Č4b (D) Librová, H.: recenze Verbeek, B.: Antropologie der Umweltzerstörung. Sociální studia 3, 1998, G 40, str. 89-91. *Existují recenze různého typu. Tato ukázka představuje recenzi esejistickou, diskusní, úvahovou. Sledujte, jak vypadají jiné recenze, a naučte se recenze psát.*

Č5a (P) Demografie (nejen pro demografy), Slon, Praha 1993. *Základní informace o ukazatelích v českém jazyce.*

Č5b (P) Haupt, A., Kane, T. T. (ed.): The Population Reference Bureau's population handbook. The Population Reference Bureau, Washington, D. C. 1991. *Výtah z anglických učebnic o základních demografických ukazatelích a jejich číselných hodnotách; grafická vyjádření. Studujte pozorně, data aktualizujte, např. pomocí World Population Data Sheet 2003 – dostupné z www.prb.org -obsahuje tabulku s demografickými daty pro všechny státy – řazeno dle kontinentů. Je možné, že demografická literatura bude ještě upravena, budete co nejdříve upozorněni.*

Č 6a (P) Hampl, M.: Tajemství trvale nevyčerpatelných zdrojů. In: Trvale udržitelný rozvoj. Sborník textů č.32, Centrum pro ekonomiku a politiku. Praha 2004, str. 19-24 . *Ekonomická obrana trvalého růstu.*

Č6b (D) Schumacher, E. F.: Malé je milé. Doplněk, Brno 1999. *Klasická kniha alternativního pohledu na ekonomiku.*

Č8a (P) Keller, J.: Až na dno blahobytu. Duha, Brno 1993. *Populárně prezentovaný text, který v době všeobecného nadšení z vyhlídky na ekonomický a spotřební růst rozčilil mnohé české čtenáře.*

Č8b (P) V knihovně FSS časopisy Environmental Politics, The Ecologist. *Seznamte se se zaměřením a se strukturou časopisů, vyberte některá pro Vás zajímavá témata.*

Č8c (D) Keller, J.: Sociologie a ekologie. Slon, Praha 1997.

Č8d (P) Heywood, A.: Politické ideologie, Eurolex Bohemia, Praha 2005, str. 255-277

Č 8e (D) Dobson, A.: Green Political Thought, Routledge, London and New York 2007 (4. Edition) *Zajímavé zvláště pro politology.*

Č8f (P) Klaus, V.: Ekologie nebo prosperita? Deníky Bohemia, 4. 4. 2001, přetištěno in: Trvale udržitelný rozvoj. Sborník textů č. 32, Centrum pro ekonomiku a politiku. Praha 2004, str. 77-78. *Článek charakterizující četné další texty z pera téhož autora, kritizující „ekologický fundamentalismus“. Text bude nahrazen novějším.*

Č9a (P) Weizsäcker E. U., Lovins A. B., Lovins L. H.: Faktor 4. Phare 1997, do str. 199. *Bestseller technologického optimismu.*

Č10a (P) Librová, H.: Pestří a zelení. Veronica, Duha, Brno 1994, str. 26-37. *Kniha o ekologicky příznivých změnách životního způsobu. Čtěte krátkou kapitolu o diskusi nad podílem křesťanství na vzniku a řešení ekologické krize.*

Č10b (P) V knihovně FSS časopis Environmental Values, Resurgence, Environmental Ethics. *Seznamte se se zaměřením a se strukturou časopisů, vyberte některá pro Vás zajímavá témata.*

Č10c (P) Vavroušek, J.: Závod s časem: hledání hodnot slučitelných s trvale udržitelným způsobem života. Literární noviny 49, 9. prosince 1993, str. 1 a 3. *Normativní přístup ke změně hodnot.* (xerokopie ve studovně)

Č10d (P) Librová, H.: Vlažní a váhaví: kapitoly o ekologickém luxusu. Doplněk, Brno 2004. Čtěte str. 147-159. *Pokus o sociologické zachycení reálných změn ve způsobu života a v hierarchii hodnot.*

září 2008